

ความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น: การวิเคราะห์ห่อถักโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง Well-being of adolescents: Meta-Analytic Structural Equation Modeling

นัททิภา เจริญตะคุ *

Nattika Jaroentaku

สุรศักดิ์ เก้าเอี้ยน **

Surasak Kao-ian

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีจุดประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความแตกต่างของขนาดอิทธิพลตามคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น 2) ศึกษาอิทธิพลส่งผ่านในโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง และตรวจสอบความตรงของโมเดลของปัจจัยด้านความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น เป็นงานวิจัยที่ตีพิมพ์เผยแพร่ปี ค.ศ. 2007-2019 จากบทความวิจัยจำนวน 67 เรื่อง ซึ่งคัดเลือกจากทั้งหมด 100 เรื่อง โดยใช้การวิเคราะห์ห่อถักโมเดลสมการเชิงโครงสร้างด้วยโปรแกรม R และ MPlus

ผลการวิจัยมีดังนี้ 1) คุณลักษณะงานวิจัยด้านการตีพิมพ์ ด้านเนื้อหาสาระ และด้านวิธีการวิทยาการวิจัยที่ส่งผลให้ขนาดอิทธิพลของงานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความฉลาดทางอารมณ์ การสนับสนุนทางสังคม รูปแบบการเผชิญปัญหา และการรู้คุณส่งอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นมีค่าเท่ากับ .213 .141 .116 และ .105 ตามลำดับ 3) ความฉลาดทางอารมณ์ และการรู้คุณส่งอิทธิพลทางอ้อมต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นผ่านการสนับสนุนทางสังคม และรูปแบบการเผชิญปัญหาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคม สามารถอธิบายความผันแปรของความอยู่ดีมีสุขได้ร้อยละ 18.3 และโมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 2.518$, $df = 1$, $p\text{-value} = .113$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = .006$)

คำสำคัญ: ความอยู่ดีมีสุข, ความฉลาดทางอารมณ์, การรู้คุณ, รูปแบบการเผชิญปัญหา, การสนับสนุนทางสังคม, การวิเคราะห์ห่อถักโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

* นิสิตมหาบัณฑิตสาขาสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

* Graduate Student of Educational Statistics, Department of Educational Research and Psychology, Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: nattikapkp61@gmail.com

**อาจารย์ประจำสาขาวิชาสถิติการศึกษา ภาควิชาวิจัยและจิตวิทยาการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**Lecturer of Educational Statistics, Department of Educational Research and Psychology Faculty of Education, Chulalongkorn University

E-mail Address: ieankung@hotmail.com

ISSN 1905-4491

Abstract

This study aimed 1) to study the difference of effect size based on research characteristics, and 2) to study mediating effects and to verify the validity of a structural equation model with respect to the emotional intelligence, gratitude, coping and social support effects on the well-being of adolescents. The 67 samples in this study were drawn from 100 research studies published from 2007 to 2019. MASEM was applied using R and MPlus for data analysis.

The results of the study are as follows: 1) The research characteristics, consisting of publishing, content and research methodology, had significant impact on the effect size of factors which affect well-being, at a .05 level of significance. 2) The total effects of emotional intelligence, social support, coping style and gratitude directly affected well-being of adolescents at .213, .141, .116 and .105 respectively. 3) Emotional intelligence and gratitude affected indirectly and significantly on adolescents' well-being through coping style and social support at a .05 level of significance. 4) Emotional intelligence, gratitude, coping style, and social support were able to explain the variation of adolescents' well-being, accounting for 18.3%; as additionally, the model was fitted to the empirical data ($\chi^2 = 2.518$, $df = 1$, $P\text{-value} = .113$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = .006$).

Keywords: well-being, emotional intelligence, gratitude, coping style, social support, meta-analytic structural equation modeling

บทนำ

ความอยู่ดีมีสุขแบ่งออกเป็น 2 มุมมองหลักคือ 1) การมีความพึงพอใจในชีวิต และ 2) การมีอารมณ์เชิงบวก และอารมณ์เชิงลบ (Deci & Ryan, 2008) มุมมองนี้แสดงให้เห็นว่าคนที่มีความอยู่ดีมีสุขจะมีความพึงพอใจกับชีวิตของตนเอง มีอารมณ์เชิงบวกที่เพิ่มขึ้น และอารมณ์เชิงลบที่ลดลง ในการศึกษาปัจจุบันความอยู่ดีมีสุขถูกใช้เป็นตัวแปรหลัก เนื่องจากเป็นโครงสร้างความต้องการความสุขส่วนตัว (hedonistic) ซึ่งเป็นการผสมผสานระหว่างความพึงพอใจในชีวิตโดยทั่วไปกับการมีอารมณ์เชิงบวก (Diener, Lucas & Oishi, 2002) การที่บุคคลนั้น ๆ มีความอยู่ดีมีสุขจะส่งผลให้มีสุขภาพกาย และจิตที่ดีขึ้น จึงทำให้แนวคิดความอยู่ดีมีสุขที่ได้รับความสนใจในการศึกษาของศาสตร์ต่าง ๆ เช่น จิตวิทยา สังคมศาสตร์ และวิทยาศาสตร์สุขภาพถือเป็นกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงทุก ๆ ด้าน รวมถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลให้เกิดความอยู่ดีมีสุข (ประเวศ วะสี, 2548; Jongudomkam, 2017) ส่วนใหญ่เป็นหัวข้อสำคัญทั้งทางการแพทย์ และทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม จากการศึกษางานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขมี 4 ตัวแปรคือ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ (emotional intelligence) 2) การรู้คุณ (gratitude) 3) รูปแบบการเผชิญปัญหา (coping style) และ 4) การสนับสนุนทางสังคม (social support) โดยตัวแปรเหล่านี้มีความสัมพันธ์กัน และส่งอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข อีกทั้งแต่ละงานวิจัยมีผลแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทของงานวิจัย ทั้งในด้านตัวแปรอิสระ ขอบเขตการวิจัย กลุ่มเป้าหมาย รูปแบบการวิจัย และการนิยาม

งานวิจัยของ Zeidner and Matthews (2016) ดำเนินการวิจัยโดยมีตัวแปรอิสระคือ ความฉลาดทางอารมณ์ที่มีตัวแปรส่งผ่านคือ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคม ที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนทางสังคมมีความสำคัญต่อความอยู่ดีมีสุขมากกว่ารูปแบบการเผชิญปัญหา สอดคล้องกับมุมมองทางทฤษฎีที่เน้นความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางสังคมในวัยรุ่น และความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลเพียงเล็กน้อยต่อการทำหน้าที่อารมณ์ในช่วงวัยรุ่น ในขณะที่ยานวิจัยของ Kong et al. (2019) ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุข โดยมีตัวแปรอิสระคือ ความฉลาดทางอารมณ์ซึ่งมีตัวแปรส่งผ่านคือ การสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุข ผลการวิจัยพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์จะมีอิทธิพลสูงเพื่อส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขจากการส่งผ่านตัวแปรการสนับสนุน

ทางสังคม และมุมมองความรู้สึกร่วมกัน งานวิจัยของ Lin and Yeh (2013) ดำเนินการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ คุณค่า การสนับสนุนทางสังคม รูปแบบการเผชิญปัญหาที่มีอิทธิพลต่อความอยู่ดีมีสุข ผลการวิจัยพบว่า การรับรู้คุณค่า อิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นมากที่สุด จากตัวอย่างผลการวิจัยทั้ง 3 งานข้างต้น ได้ศึกษาตัวแปรอิสระที่คล้ายคลึงกัน และส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขเช่นเดียวกัน แต่มีบริบทแตกต่างกันก็ปรากฏข้อค้นพบหรือผลวิจัยแตกต่างกัน ด้วย ดังนั้นจะพบว่า งานวิจัยที่มีคุณลักษณะ และบริบทแตกต่างกันมีโอกาสที่จะทำให้ได้ข้อสรุปที่หลากหลายแตกต่างกัน ด้วยเหตุนี้จึงควรมีการสังเคราะห์เพื่อสรุปองค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัยต่าง ๆ ไว้ให้แน่ชัดเพื่อให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมยิ่งขึ้น

แนวทางหนึ่งที่ยกมาใช้ในการหาข้อสรุปที่น่าเชื่อถือของงานวิจัยต่าง ๆ ที่ศึกษาในประเด็นที่คล้ายคลึงกันคือการวิเคราะห์อภิมาน (meta-analysis) การวิเคราะห์อภิมานเป็นส่วนหนึ่งของการสังเคราะห์งานวิจัย ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ผลการวิจัยของงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีปัญหาวิจัยเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน โดยใช้วิธีการทางสถิติเพื่อรวบรวมผลของงานวิจัยในแต่ละเรื่องมาสรุปรวมกัน โดยมุ่งประมาณค่าผลการวิจัยที่นำมาสังเคราะห์ให้อยู่ในรูปค่าดัชนีมาตรฐานหรือขนาดอิทธิพล (effect size) แล้วจึงสรุปความหมายของค่าดัชนี (นิติบดี สุขเจริญ และ วิญญู อยู่นิล, 2557) รวมทั้งศึกษาขนาดของความแปรปรวนของขนาดอิทธิพล และวิเคราะห์สาเหตุที่ทำให้ค่าดัชนี ๆ แตกต่างกัน ในแต่ละงานวิจัย การวิเคราะห์อภิมานเป็นการวิเคราะห์ที่เป็นระบบ โดยใช้วิธีการทางสถิติควบคุมการลำเอียง ดังนั้น ข้อค้นพบที่ได้จึงมีความน่าเชื่อถือมากกว่างานวิจัยเชิงเดี่ยว

อย่างไรก็ตามวิธีที่ได้รับความนิยม และใช้กันอย่างแพร่หลายในสากลคือการวิเคราะห์อภิมานด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (meta-analytic structural equation modeling: MASEM) ซึ่งวิธีนี้เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ทางสถิติที่รวมหลักการวิเคราะห์อภิมาน และการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง (structural equation modeling: SEM) มาใช้ร่วมกัน โดยในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยเลือกการวิเคราะห์อภิมานด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้างตามแนวคิด Cheung (2009) และ Cheung and Chan (2009) ที่ได้เสนอแนวคิดและพัฒนาการวิเคราะห์มาจาก Hunter and Schmidt (2004) และ Viswesvaran and Ones (1995) โดยมีเทคนิคการปรับแก้ลดความแปรปรวนจากความคลาดเคลื่อนให้เป็นความแปรปรวนที่เป็นระบบ และเป็นการนำการวิเคราะห์ด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้างมาใช้ในการวิเคราะห์ การวิเคราะห์ MASEM ทำให้ได้ข้อสรุปความรู้เชิงลึก และเป็นข้อสรุปที่ได้จากข้อค้นพบจากงานวิจัยที่แตกต่างกันหลาย ๆ งาน (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2541)

ด้วยเหตุนี้การศึกษานี้จึงมุ่งศึกษาข้อสรุปเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นจากงานวิจัยต่าง ๆ ที่มีข้อค้นพบที่หลากหลายแตกต่างกันไปตามสภาพบริบทของงานวิจัย โดยใช้การวิเคราะห์ MASEM เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่ลุ่มลึก โดยนำข้อสรุปในลักษณะโมเดลปัจจัยส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ทั้งนี้ข้อค้นพบจากงานวิจัยจึงจะเป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้ในการทำความเข้าใจปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น และนำไปใช้ออกแบบแนวทางการส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นต่อไปได้

แนวคิดทฤษฎีความอยู่ดีมีสุข

แนวคิดเริ่มต้นของ “ความอยู่ดีมีสุข” ได้เกิดขึ้นจากการรักษาพยาบาล และการสนับสนุนทางรัฐบาลเพื่อพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อสุขภาพทางกาย จิตใจ รวมถึงการมีโรค และการไม่มีโรค อีกทั้งยังเป็นแนวคิดที่เน้นความสำคัญไปที่ความอยู่ดีมีสุขซึ่งอาศัยหลักธรรมชาติของมนุษย์ที่ต้องการความพึงพอใจ และการหลีกเลี่ยงความเจ็บปวด (นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์, 2557) และเป็นที่ได้รับความสนใจทางด้านศาสตร์ต่าง ๆ เช่น สังคมศาสตร์ จิตวิทยา และวิทยาศาสตร์สุขภาพ (Jongudomkam, 2017) ถือเป็นกรอบแนวคิดที่เชื่อมโยงทุก ๆ ด้าน รวมถึงปัจจัยพื้นฐานที่ทำให้บุคคลนั้น ๆ พัฒนาศักยภาพของตนเองจนบรรลุเป้าหมาย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างสงบสุข และองค์การอนามัยโลก (World Health Organization, 1986) ได้ให้คำจำกัดความของความอยู่ดีมีสุขว่าเป็น “สถานะ

ของความสมบูรณ์ทางร่างกาย จิตใจ และสังคมที่สมบูรณ์ และไม่ใช่ว่าการไม่มีโรคหรือความอ่อนแอ” ตั้งแต่นั้นมา จึงได้พัฒนาความอยู่ดีมีสุขเป็นแนวคิดที่ครอบคลุมเพื่ออธิบายความอยู่ดีมีสุขของผู้คน

วัตถุประสงค์วิจัย

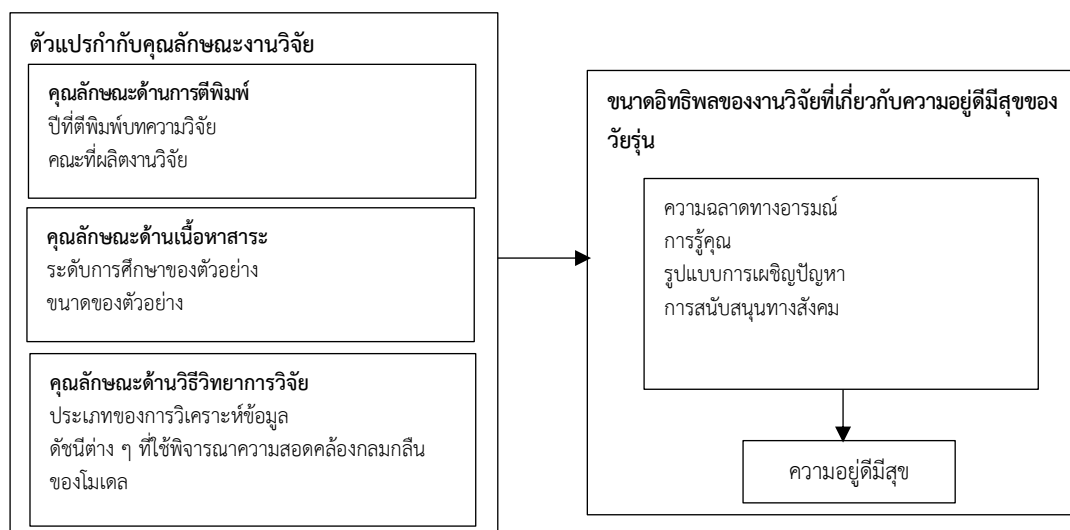
1. เพื่อศึกษาความแตกต่างของขนาดอิทธิพลตามคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลผ่านในโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง และตรวจสอบความตรงของโมเดลของความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคมที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

วิธีการวิจัย

จากการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเทคนิค MASEM และคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อขนาดอิทธิพลต่อตัวแปรอิสระ ผู้วิจัยได้ศึกษา และปรับจากงานวิจัยของพรทิพย์ พันตา (2554) และจริยา ชื่นศิริมงคล (2553) ทำให้ได้คุณลักษณะงานวิจัย 3 ด้านคือ 1) ด้านการตีพิมพ์ ได้แก่ ปีที่ตีพิมพ์บทความวิจัย ประกอบด้วยปี ค.ศ. 2007-2019 และคณะที่ผลิตงานวิจัย ประกอบด้วย จิตวิทยา วิทยาศาสตร์และการกีฬา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี พยาบาลศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และอื่น ๆ 2) ด้านเนื้อหาสาระ ได้แก่ ระดับการศึกษาของตัวอย่าง ประกอบด้วย ม.ต้น ม.ปลาย มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา และขนาดของตัวอย่าง และ 3) ด้านวิธีวิทยาการวิจัย ได้แก่ ประเภทของการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย สถิติบรรยาย การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ และการวิเคราะห์ถดถอย และข้อมูลดัชนีต่าง ๆ ที่ใช้พิจารณา ประกอบด้วย ดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามหลักของ Hair (χ^2 , χ^2/df , df , p -value, GFI, RMSEA, RMA, CFI, NFI, TLI และ SRMR) และดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามหลักของ Hair et al. (2010) รวมกับดัชนีอื่น ๆ ดังภาพ 1

ภาพ 1

กรอบแนวคิดการวิเคราะห์ห่อถัก

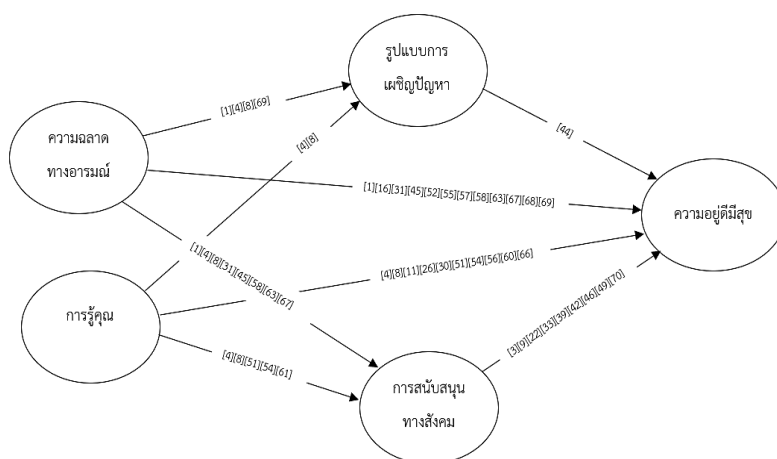

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ประกอบด้วย 4 ตัวแปรคือ 1) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการรับรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และผู้อื่น สามารถควบคุม และจัดการกับอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม (กรมสุขภาพจิต, 2543; นางพาง ลีสมุวรรณ, 2542) 2) การรู้คุณ หมายถึง การเห็นคุณค่าบุคคลอื่น เมื่อบุคคลนั้นให้ความช่วยเหลือตน จะทำให้เกิดการเห็นคุณค่าในตนเอง และการได้รับ

การใส่ใจ (ณัฏฐนิช เจริญรัชย์, 2554; Wood et al., 2010) เมื่อตัวแปรอิสระทั้ง 2 ตัวแปรนี้ส่งอิทธิพลผ่าน 3) รูปแบบการเผชิญปัญหา หมายถึง การสามารถจัดการกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง ได้ (Zeidner et al., 2016) และเมื่อส่งอิทธิพลผ่าน 4) การสนับสนุนทางสังคมจะทำให้บุคคลนั้นได้รับความช่วยเหลือจากคนในครอบครัว เพื่อน และการได้รับสวัสดิการทางสังคม จะทำให้มีความเครียดลดลง (Lin & Yeh, 2013; Sarason & Sarason, 2009; Schwarzer & Knoll, 2007) ดังภาพ 2

ภาพ 2

กรอบแนวคิด MASEM

หมายเหตุ: ตัวเลขในวงเล็บ [] หมายถึงบทความวิจัยที่นำมาสังเคราะห์เบื้องต้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรสำหรับการวิจัยคือ งานวิจัยสหสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่เผยแพร่ในรูปแบบบทความวิจัยในต่างประเทศที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วย SEM และตีพิมพ์เผยแพร่ในช่วงปี ค.ศ. 2007 – 2019 ซึ่งสืบค้นได้จากฐานข้อมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ Google Scholar, PubMed และ ScienceDirect เมื่อประเมินคุณภาพ และคัดเลือกตามเกณฑ์แล้วได้ตัวอย่างในการวิจัยจำนวนทั้งสิ้น 67 บทความ 2. ตัวแปรในการวิจัยประกอบด้วย 2 ส่วนคือ 1) ตัวแปรในการวิเคราะห์ห่อภิมาณ ประกอบด้วย ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย ได้แก่ ด้านการตีพิมพ์ ด้านเนื้อหาสาระ และด้านวิธีวิทยาการวิจัย และ 2) ตัวแปรในการวิเคราะห์ MASEM ประกอบด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคม

เกณฑ์ในการคัดเลือกรงานวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์คัดเลือกรงานวิจัยเข้าตามหลัก PICO โดยมีการกำหนดเกณฑ์ต่าง ๆ ดังตาราง 1 และจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ผู้วิจัยได้ทำตารางสังเคราะห์บทความโดยคัดเลือกตัวแปรตามกรอบแนวคิด MASEM ได้ดังตาราง 2

ตาราง 1

เกณฑ์ PICO สำหรับคัดเลือกงานวิจัย

พารามิเตอร์ (parameter)	เกณฑ์การคัดเข้า (inclusion criteria)
ประชากร (population)	keyword: adolescent, teenage, high school, secondary school, youth
ตัวแทรกแซง (intervention)	no intervention
การเปรียบเทียบ (comparison)	no comparison
ผลลัพธ์ (outcome)	well-being

ตาราง 2

จำนวนบทความวิชาการที่รายงานอิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคมต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

ตัวแปรตาม	ความอยู่ดีมีสุข		ความฉลาดทางอารมณ์		รูปแบบการเผชิญปัญหา		การสนับสนุนทางสังคม		การรู้คุณ	
	DE	IE	DE	IE	DE	IE	DE	IE	DE	IE
ตัวแปรต้น										
ความฉลาดทางอารมณ์	12	-	-	-	4	-	8	-	-	-
การรู้คุณ	10	-	-	-	2	-	5	-	-	-
รูปแบบการเผชิญปัญหา	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-
การสนับสนุนทางสังคม	9	-	-	-	-	-	-	-	-	-

หมายเหตุ: DE = อิทธิพลทางตรง (direct effect), IE = อิทธิพลทางอ้อม (indirect effect)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย และการประเมินคุณภาพงานวิจัย

เครื่องมือการวิจัยแบ่งเป็น 2 แบบคือ 1) แบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย 2) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นจึงสร้างแบบประเมินคุณภาพงานวิจัยแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิด และวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 2 ขั้นตอนคือ 1. ขั้นตอนการวิเคราะห์ห่อภิมาณเพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างของขนาดอิทธิพล และวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของปัจจัยแต่ละปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นที่มีความแตกต่างกันตามคุณลักษณะงานวิจัย 2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ MASEM เพื่อหาค่าประมาณค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์รวม และนำมาวิเคราะห์เพื่อหาสมการหาความสอดคล้องของรูปแบบความสัมพันธ์ด้วยสมการเชิงโครงสร้าง (นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช, 2541; Cheung & Chan, 2009; Hunter & Schmidt, 2004; Viswesvaran, & Ones, 1995)

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลตามคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

ผลการศึกษาคคุณลักษณะงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นจำนวน 67 เรื่อง ภาพรวมพบว่ามีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของงานวิจัยทั้งหมดอยู่ในช่วง (effect size) -0.6625 ถึง 1.2212 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของงานวิจัยทั้งหมดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($Q=17964.856$, $df=224$, $p\text{-value} < .0001$, $I^2 = 98.88$, $Tau^2 = 0.1185$, $H^2 = 89.59$) โดยตัวบ่งชี้ที่ทุกตัวสอดคล้องกับเกณฑ์ ด้วยเหตุนี้สมมติฐานผลที่จะพิจารณาความแตกต่างของค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของแต่ละงานวิจัยกับตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยของปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ดังตาราง 3

ตาราง 3

เกณฑ์และการแปลผล

ตัวบ่งชี้	เกณฑ์	ค่าสถิติ	ผล
Q	ถ้า sig เป็น heterogeneity ถ้าไม่ sig เป็น homogeneity ($p < .05$)	17964.856 ($p < .0001$)	ความแตกต่างของงานวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติ (heterogeneity)
df	ค่าองศาอิสระ	224	สอดคล้อง
p	$< .05$	$< .0001$	ความแตกต่างของงานวิจัยมีนัยสำคัญทางสถิติ
I^2	ความต่างแบบของผลการศึกษา (> 75)	98.88	ความต่างแบบของผลการศึกษายิ่ง
H^2	ค่าร้อยละความแปรปรวน ของ effect size มี 3 ระดับ คือ 25%, 50% และ 75%	89.59	มีความแปรปรวนของ effect size ในระดับสูง
Tau^2	-0.10 ถึง +0.10	0.1185	variance ของ error อยู่ระดับต่ำ

เมื่อวิเคราะห์ตัวแปรกำกับคุณลักษณะงานวิจัยในภาพรวมพบว่า คุณลักษณะงานวิจัยมีอิทธิพลต่อขนาดอิทธิพลของงานวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นโดยมีขนาดอิทธิพล (effect size) ส่งผลต่อการรู้คุณตั้งแต่ .19 ถึง .56 ($df = 12$, $Q = 108.347$, $p\text{-value} < .0001$, $I^2 = 88.10$, $Tau^2 = .013$, $H^2 = 8.40$) ความฉลาดทางอารมณ์มีขนาดอิทธิพลตั้งแต่ .23 ถึง .58 ($df = 13$, $Q = 70.608$, $p\text{-value} < .0001$, $I^2 = 82.80$, $Tau^2 = .0841$, $H^2 = 5.81$) รูปแบบการเผชิญปัญหาที่มีขนาดอิทธิพลตั้งแต่ -.22 ถึง .84 ($df = 3$, $Q = 165.4285$, $p\text{-value} < .0001$, $I^2 = 98.90$, $Tau^2 = .011$, $H^2 = 91.20$) การสนับสนุนทางสังคม มีขนาดอิทธิพลตั้งแต่ .20 ถึง .55 ($df = 12$, $Q = 181.946$, $p\text{-value} < .0001$, $I^2 = 92.22$, $Tau^2 = .015$, $H^2 = 12.86$) เมื่อวิเคราะห์ด้วยฟอเรสท์พล็อตโดยแยกมิติของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรกับคุณลักษณะงานวิจัยพบว่า งานวิจัยปีที่ตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 2016 คณะที่ผลิตงานวิจัยคือ จิตวิทยา ระดับการศึกษาของตัวอย่างคือ อุดมศึกษา ขนาดของตัวอย่างคือ 100-300 คน ประเภทการวิเคราะห์ข้อมูลคือ การวิเคราะห์ประเภทสถิติบรรยาย สหสัมพันธ์ และ SEM และดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามหลักของ Hair et al., (2010) มีแนวโน้มที่มีอิทธิพลต่อขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรมากที่สุด

ตอนที่ 2 ผลการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยการวิเคราะห์ห่อภิมานโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

ผลการวิเคราะห์ตรวจสอบความตรงของโมเดลพบว่า โมเดลสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยมีค่า ($\chi^2 = 2518$, $df = 1$, $P\text{-value} = .113$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = .006$) และตัวแปรในโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นสามารถอธิบายความแปรปรวนของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นได้ร้อยละ 18.3 ดังภาพ 3 และผู้วิจัยได้วิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมได้ผลดังตาราง 4

ตาราง 4

เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร

เมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปร	ความอยู่ดีมีสุข	ความฉลาดทางอารมณ์	การรู้คุณ	รูปแบบการเผชิญปัญหา	การสนับสนุนทางสังคม
ความอยู่ดีมีสุข	1				
ความฉลาดทางอารมณ์	.335	1			
การรู้คุณ	.333	.360	1		
รูปแบบการเผชิญปัญหา	.266	.251	.590	1	
การสนับสนุนทางสังคม	.318	.404	.599	.255	1

ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติ และอิทธิพลทางตรง (DE) อิทธิพลทางอ้อม (IE) และอิทธิพลรวม (TE) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นพบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ส่งผลอิทธิพลทางตรงเท่ากับ .213 รองลงมาคือ รูปแบบการเผชิญ

ปัญหาเท่ากับ .116 การสนับสนุนทางสังคมเท่ากับ .141 และการรู้คุณเท่ากับ .105 ตามลำดับ และการวิเคราะห์ค่าสถิติพบว่า ตัวแปรอิสระทั้ง 4 ตัวแปรสามารถอธิบายความผันแปรของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นได้ร้อยละ 18.3 ดังตาราง 5

ตาราง 5

ค่าสถิติ ค่าอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวม

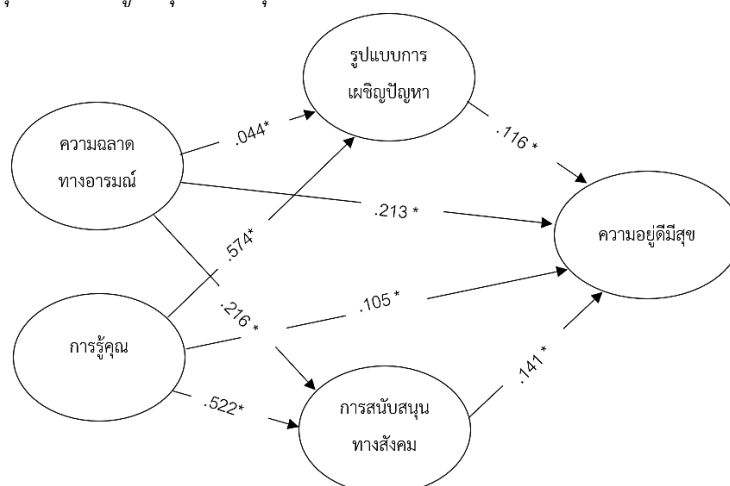
ตัวแปรตาม	ตัวแปรต้น	ความอยู่ดีมีสุข			การสนับสนุนทางสังคม			รูปแบบการเผชิญปัญหา		
		DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
ความฉลาดทางอารมณ์	b	.212	.035	.247	.216	...	.216	.044	...	.044
	SE	(.005)	(.001)	(.005)	(.004)	...	(.004)	(.004)	...	(.004)
	B	.213	.036	.249	.216	...	.216	.044	...	.044
การรู้คุณ	b	.104	.140	.244	.522	...	.522	.574	...	.574
	SE	(.007)	(.005)	(.005)	(.004)	...	(.004)	(.004)	...	(.004)
	B	.105	.140	.245	.522	...	.522	.574	...	.574
รูปแบบการเผชิญปัญหา	b	.116	...	.202						
	SE	(.005)	...	(.009)						
	B	.116	...	.202						
การสนับสนุนทางสังคม	b	.140	...	.196						
	SE	(.006)	...	(.009)						
	B	.141	...	.197						
R ²		.183			.350			.400		

ค่าสถิติ $\chi^2 = 2.518$, $df = 1$, $P\text{-value} = .113$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = .006$

หมายเหตุ: ค่าอิทธิพลทุกจำนวนมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ภาพ 3

โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

$\chi^2 = 2.518$, $df = 1$, $P\text{-value} = .113$, $CFI = 1.000$, $RMSEA = .006$

อภิปรายผล

1. ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลโดยจำแนกตามคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

จากการวิเคราะห์ความแตกต่างของขนาดอิทธิพลตามคุณลักษณะงานวิจัยที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น พบว่า งานวิจัยที่ตีพิมพ์ปี ค.ศ. 2016 มีแนวโน้มทำให้ค่าขนาดอิทธิพลสูงกว่าปีอื่น ๆ เนื่องจากแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558) ได้เน้นถึงการพัฒนาความอยู่ดีมีสุข อีกทั้งตัวแปรความอยู่ดีมีสุขเป็นตัวแปรที่องค์การอนามัยโลก สหประชาชาติ และนักวิจัยหลายท่านสนใจ จึงส่งผลให้งานวิจัยที่ตีพิมพ์ในช่วงปีนี้มีมากกว่าปีอื่น ๆ ในด้านคณะที่ผลิตงานวิจัยพบว่า คณะจิตวิทยาทำให้ขนาดอิทธิพลสูงเนื่องจาก การสร้างเครื่องมือวัดลักษณะต่าง ๆ ในทางเชิงจิตวิทยาเป็นกระบวนการสร้างเครื่องมือในการวัดที่ทำให้แน่ใจว่าเครื่องมือที่สร้างขึ้นสามารถวัดเป้าหมายที่ต้องการจริง ๆ (สันหัต พรประเสริฐมานิต, 2006) และส่วนใหญ่แล้วคณะจิตวิทยาจะใช้เครื่องมือการวัดความอยู่ดีมีสุขที่ออกแบบการสร้างเครื่องมือวัดเพื่อประเมินคุณลักษณะภายใน โดยเครื่องมือที่ใช้วัดมีความตรงสามารถวัดพฤติกรรมได้ครอบคลุม ด้านระดับการศึกษาของตัวอย่างพบว่า งานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่างที่อยู่ในระดับอุดมศึกษาทำให้ขนาดอิทธิพลสูงเนื่องจาก วัยนี้เป็นวัยที่เปลี่ยนจากวัยรุ่นตอนปลายถึงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นจึงเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินชีวิต และมีความเป็นอยู่ที่ติ่มมากกว่าวัยอื่น ๆ ด้านขนาดของตัวอย่างพบว่า งานวิจัยที่ใช้ตัวอย่างในงานวิจัยมากจะทำให้ขนาดอิทธิพลสูงขึ้นเนื่องจาก ขนาดตัวอย่างมากขึ้นย่อมทำให้เกิดความแปรปรวนลดลงส่งผลให้ขนาดอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้นด้วย ส่วนด้านประเภทการวิเคราะห์ ข้อมูลที่วิเคราะห์ด้วยสถิติบรรยาย สหสัมพันธ์ และ SEM รวมกับวิธีอื่น ๆ ส่งผลให้ขนาดอิทธิพลเพิ่มสูงขึ้นเนื่องจาก การใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลที่สามารถวิเคราะห์ตัวแปรได้ครั้งละหลาย ๆ ตัวไปพร้อมกันนั้น จะทำให้ได้ข้อค้นพบใกล้เคียงสภาพที่เป็นจริง และงานวิจัยที่รายงานผลดัชนีที่ใช้พิจารณาความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามหลักของ Hair ส่งผลให้ขนาดอิทธิพลสูงขึ้นเนื่องจาก ดัชนีของ Hair et al. (2010) เป็นที่นิยมใช้รายงานอย่างแพร่หลายสะท้อนให้เห็นถึงความสอดคล้องกลมกลืนของข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ปัจจัยความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

ความฉลาดทางอารมณ์มีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขทางบวกเพราะ เมื่อบุคคลนั้น ๆ มีความเชื่อว่าหากมีความฉลาดทางอารมณ์ที่สูงย่อมสามารถควบคุม และรับมือกับอารมณ์ของตนเอง สามารถประมวลผลเหตุการณ์ทางอารมณ์ได้ สามารถรับรู้ความรู้สึกในเชิงบวกมากขึ้นในระดับจิตวิทยาจึงพัฒนาความอยู่ดีมีสุข ส่วนความฉลาดทางอารมณ์ส่งอิทธิพลผ่านรูปแบบการเผชิญปัญหาต่อความอยู่ดีมีสุขทางบวก เพราะบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะสามารถรับมือกับปัญหาหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด สามารถควบคุมอารมณ์ และรับมือกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ทั้งที่พึงประสงค์ และไม่พึงประสงค์ได้ ดังนั้น เมื่อประสบปัญหาหรือเผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด บุคคลเหล่านั้นจะมีสติสามารถแก้ปัญหาต่าง ๆ หรือปรับอารมณ์ของตนให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี ส่งผลให้บุคคลเหล่านั้นมีความอยู่ดีมีสุขมากยิ่งขึ้น และความฉลาดทางอารมณ์ส่งอิทธิพลผ่านตัวแปรส่งผ่านการสนับสนุนทางสังคมต่อความอยู่ดีมีสุขทางบวกนั้นเพราะ เมื่อบุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นบุคคลที่อารมณ์ดี จิตใจดี ย่อมทำให้บุคคลอื่น ๆ คอยช่วยเหลือสนับสนุนมากขึ้น บุคคลที่ได้รับการสนับสนุน และมีเครือข่ายทางสังคมจะทำให้เกิดความฉลาดทางอารมณ์ระดับสูงขึ้น ย่อมส่งผลให้มีความอยู่ดีมีสุขเพิ่มมากขึ้น (Geng, 2018; Koydemir et al., 2013; Lin & Yeh 2013; Ruiz-Aranda et al., 2014)

3. ปัจจัยการรู้คุณค่าที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

การรู้คุณค่ามีอิทธิพลทางตรงต่อความอยู่ดีมีสุขทางบวก เพราะบุคคลที่มีการรู้คุณค่ามีแนวโน้มที่จะได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์ และสวัสดิการทางสังคมในระดับที่สูงขึ้น เนื่องจากบุคคลที่รู้คุณค่าได้รับการดูแล และรู้สึกว่าคุณค่าของตัวเองจึงทำให้ความอยู่ดีมีสุขเพิ่มมากขึ้น ส่วนการรู้คุณค่าส่งผ่านรูปแบบการเผชิญปัญหาต่อความอยู่ดีมีสุขเนื่องจาก

บุคคลนั้น ๆ สามารถที่จะจัดการกับสถานการณ์ปัญหาที่ตึงเครียด มีแนวโน้มมองว่าสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเป็นเหตุการณ์ที่เป็นสถานที่ที่สุขสบาย และใช้เวลาในการมุ่งเน้นไปในสิ่งที่ดีของชีวิตจนสามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ นอกจากนี้การรู้คุณยังเป็นอารมณ์เชิงบวก ตามทฤษฎีแล้วนั้นอารมณ์เชิงบวกจะเอื้อต่อการทำงานที่ดีขึ้น และเพิ่มความอยู่ดีมีสุขได้เป็นอย่างดี และการรู้คุณส่งอิทธิพลผ่านการสนับสนุนทางสังคมต่อความอยู่ดีมีสุขทางบวก เพราะการสนับสนุนทางสังคมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ปัจจัยที่มีความสำคัญกับความอยู่ดีมีสุขหากบุคคลนั้นได้รับความช่วยเหลือหรือการสนับสนุนจากคนรอบข้าง ย่อมทำให้มีสุขภาพกาย และจิตใจที่ดีขึ้น (Lin & Yeh, 2013; Sarason & Sarason, 2009; Schwarzer & Knoll, 2007; Watkins, 2014)

4. การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุโดยใช้การวิเคราะห์ห่อภิมานโมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

จากการวิเคราะห์เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของงานวิจัยทั้งหมด 67 เรื่อง พบว่า การวิเคราะห์โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุด้วยเทคนิค MASEM ทำให้ได้ข้อสรุปความรู้เชิงลึกซึ่งได้จากการสังเคราะห์หลักฐาน ข้อมูลเชิงประจักษ์ และข้อค้นพบจากงานวิจัยที่แตกต่างกันหลาย ๆ งาน ผลการวิเคราะห์จึงได้ค่าประมาณการที่มีความน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น รวมทั้งยังทำให้ได้ข้อค้นพบใหม่ เนื่องจากการใช้เทคนิค MASEM ในการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างเป็นการใช้ข้อมูลทุติยภูมิ ทำให้ตัวอย่างวิจัยที่นำมาวิเคราะห์จึงมีลักษณะที่ครอบคลุม เป็นตัวแทนของประชากรเป้าหมายที่ศึกษาได้ดี และมีจำนวนตัวอย่างที่เพิ่มขึ้นทำให้ผลการวิเคราะห์มีความครอบคลุม แต่อย่างไรก็ตามการใช้เทคนิค MASEM ในการวิเคราะห์ก็ยังมีข้อควรระวังในเรื่องการคัดเลือกงานวิจัย และการทำเมทริกซ์สหสัมพันธ์รวมระหว่างตัวแปรที่ต้องเตรียมข้อมูลอย่างรอบคอบ หากการคัดเลือกงานวิจัยที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์เกิดความผิดพลาดหรือมีกระบวนการที่ไม่น่าเชื่อถือ อาจส่งผลทำให้ข้อค้นพบที่ได้เกิดความคลาดเคลื่อนได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ห่อภิมาน

1.1 ผลการวิเคราะห์ห่อภิมานพบว่าคุณลักษณะของงานวิจัยทั้ง 3 ด้านคือ ด้านการตีพิมพ์ ด้านเนื้อหาสาระ และด้านวิธีวิทยาการวิจัยส่งผลต่อขนาดอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ประกอบด้วย ความฉลาดทางอารมณ์ การรู้คุณ รูปแบบการเผชิญปัญหา และการสนับสนุนทางสังคม แสดงว่าผลลัพธ์ที่ได้จากการวิจัยที่มีคุณลักษณะแตกต่างกันจะมีข้อค้นพบแตกต่างกันด้วย ดังนั้น นักวิจัยหรือนักวิชาการที่สนใจศึกษาอิทธิพลที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นควรพิจารณาคูณลักษณะของงานวิจัยทั้ง 3 ประการดังกล่าวประกอบการทบทวนเอกสาร และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง เพื่อประโยชน์ในการสืบค้น และคัดเลือกงานวิจัยที่มีผลการวิจัยที่มีความน่าเชื่อถือสูง

1.2 กรอบแนวคิดที่สังเคราะห์ขึ้นจากการวิเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวกับความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นทั้ง 67 เรื่อง ที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารที่มีความน่าเชื่อถือตั้งแต่ปี ค.ศ. 2007-2019 ทำให้ได้ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นซึ่งปรากฏในงานวิจัยส่วนใหญ่นับเป็นสารสนเทศที่สามารถนำไปต่อยอดต่อไปได้ อย่างไรก็ตามการสังเคราะห์โมเดลในงานวิจัยครั้งนี้คัดเลือกรายงานงานวิจัยที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโมเดลสมการเชิงโครงสร้างเท่านั้น ทำให้ปัจจัยอื่น ๆ ที่ปรากฏอยู่ในงานวิจัยที่ใช้เทคนิควิเคราะห์อื่น ๆ เช่น การวิเคราะห์ความแปรปรวน หรือ การวิเคราะห์ถดถอย ไม่ได้นับรวมไว้ในกรอบแนวคิดนี้ด้วย ดังนั้นผู้ที่สนใจศึกษาในประเด็นดังกล่าวควรพิจารณาศึกษาเพิ่มเติมร่วมกับงานวิจัยที่ใช้เทคนิควิเคราะห์อื่น ๆ ต่อยอดจากกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้เพื่อพัฒนากรอบแนวคิดให้กว้างขึ้น และนำไปสู่ข้อค้นพบที่น่าสนใจยิ่งขึ้นได้

1.3 นักวิจัยหรือผู้ที่สนใจควรพิจารณาความสอดคล้องของนิยามของตัวแปรต่าง ๆ ก่อนนำไปใช้ในสภาพบริบทของงานวิจัยที่แตกต่างกันออกไป

2. การประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้าง

2.1 การวางแผนงานหรือการออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นจึงควรพิจารณาพัฒนาให้วัยรุ่นที่เป็นกลุ่มเป้าหมายได้มีโอกาสการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ และการรู้คุณค่าเป็นสำคัญ เนื่องจากเป็นต้นทางที่สามารถนำไปสู่ความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นได้

2.2 ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจึงควรออกแบบหลักสูตรหรือกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ และพัฒนาทักษะการแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งกำหนดแนวทางให้ความรู้กับครอบครัวของวัยรุ่นในการสนับสนุนให้วัยรุ่นได้ดำรงตนอยู่ในสภาวะของความอยู่ดีมีสุขได้อย่างต่อเนื่อง

2.3 การสนับสนุนทางสังคมรูปแบบหนึ่งตามนิยามในการวิจัยครั้งนี้คือ การสนับสนุนสวัสดิการทางสังคมที่วัยรุ่นพึงได้รับ ดังนั้นรัฐควรทบทวนมาตรการ และกำหนดแนวทางการให้สวัสดิการที่เหมาะสมแก่วัยรุ่น โดยเฉพาะในด้านการประคับประคองอารมณ์ ความเครียด และการใช้ชีวิตที่มีคุณภาพผ่านการจัดสภาพแวดล้อมที่ดีเอื้อต่อการพัฒนาสุขภาพของวัยรุ่น เพื่อให้วัยรุ่นมีชีวิตที่อยู่ดีมีสุขทั้งกาย ใจ สติปัญญา และสังคมได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิเคราะห์ห่อถักโมเดลสมการเชิงโครงสร้างในครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์ในลักษณะภาพรวม ไม่ได้รวบรวมข้อมูลด้านภูมิหลังของตัวอย่างแต่ละกลุ่มไว้ ทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ MASEM ในลักษณะแยกกลุ่มย่อย (sub-group) เพื่อศึกษาอิทธิพลของตัวแปรกำกับ (moderating effect) ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไปควรดำเนินการออกแบบกระบวนการจัดเก็บข้อมูลภูมิหลังหรือสภาพบริบทย่อยของกลุ่มประชากรในงานวิจัยแต่ละเรื่อง

2. การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ MASEM ที่สังเคราะห์จากงานวิจัยที่เป็นลักษณะเชิงสำรวจความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น ในการศึกษาครั้งต่อไปสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิเคราะห์ MASEM ไปใช้ในการวิจัยเชิงทดลองเพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ในโมเดลที่มีต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นผ่านกิจกรรมสร้างสรรค์หรือการประกาศใช้นโยบายสนับสนุนทางสังคมเพื่อส่งเสริมความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่น

3. การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ห่อถักโมเดลสมการเชิงโครงสร้างของความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นในระดับบุคคลเท่านั้น ในการวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเพิ่มเติมถึงอิทธิพลของปัจจัยทุกระดับ โดยการสังเคราะห์โมเดลสมการเชิงโครงสร้างทุกระดับ เพื่อศึกษาอิทธิพลของปัจจัยต่างระดับที่ส่งผลต่อความอยู่ดีมีสุขของวัยรุ่นด้วย

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กรมสุขภาพจิต. (2543). รายงานการประชุมวิชาการสุขภาพจิต ปี 2543 เรื่องสุขภาพจิตดีด้วยอีคิว. สำนักพัฒนาสุขภาพจิต.

จรรยา ชื่นศิริมงคล. (2553). การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาปัจจัยด้านเด็กและครอบครัวที่มีอิทธิพลต่อผลลัพธ์การเรียนรู้ของเด็กด้วย MASEM [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <http://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/30824>

ณัฐนิช เจริญวรชัย. (2554). ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎียึดบุคคลเป็นศูนย์กลางต่อความสำนึกขอบคุณของนิสิตปริญญาตรี. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, 11(1), 82-92.

นงพงา ล้อมสุวรรณ. (2542). เลี้ยงลูกถูกวิธี ชีวิตเป็นสุข. แมดอินโฟ จี.ดี.

นงลักษณ์ วิรัชชัย และ สุวิมล ว่องวานิช. (2541).

การสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้วยการวิเคราะห์ห่อถักโมเดล และการ

วิเคราะห์เนื้อหา (รายงานการวิจัย). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นงเยาว์ อรุณศิริวงศ์. (2557). การพัฒนาคุณภาพชีวิต. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

- นิติบดี ศุขเจริญ และ วัชรุทธิ์ อยู่โนสิล. (2557). การวิเคราะห์ห่อภิมาณและการสังเคราะห์ห่อภิมาณ; Meta-Analysis and Meta-Synthesis. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 8(3), 43-56.
- ประเวศ วะสี. (2548). *มรรค 12 สู่ประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุข ถ้าปรารถนาความอยู่เย็นเป็นสุขก็ต้องใช้ดัชนีวัดความอยู่เย็นเป็นสุข*. สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติและสำนักงานกองทุนสนับสนุนและสร้างเสริมสุขภาพแห่งชาติ.
- พรทิพย์ พันตา. (2554). *การสังเคราะห์งานวิจัยนวัตกรรมการเรียนการสอนคณิตศาสตร์: การวิเคราะห์ห่อภิมาณ และการวิเคราะห์กลุ่มแผน* [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ]. Chulalongkorn University Intellectual Repository (CUIR). <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/30470>.
- สันหัต พรประเสริฐมานิต. (2006). *หลักการสร้างเครื่องมือในการทดสอบทางจิตวิทยาเอกสารประกอบการสอนชั่วโมงปฏิบัติการวิชาการวัดและการทดสอบทางจิตวิทยา* [เอกสารไม่ได้ตีพิมพ์]. คณะจิตวิทยา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 -2559)*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.

ภาษาอังกฤษ

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Hedonia, eudaimonia, and well-being: An introduction. *Journal of Happiness Studies*, 9, 1–11.
- Diener, E., Lucas, R. E., & Oishi, S. (2002). Subjective well-being: The science of happiness and life satisfaction. In C. R. Snyder, & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 63–73). Oxford University Press.
- Cheung, M. W. L. (2009). *Meta-analysis and sem 1 meta-analysis: A structural equation modeling perspective*. Semantic Scholar. <https://api.semanticscholar.org/CorpusID:52216159>
- Cheung, M. W. L., & Chan, W. (2009). A two-stage approach to synthesizing covariance matrices in meta-analytic structural equation modeling. *Structural Equation Modeling a Multidisciplinary Journal*, 16(1), 28-53.
- Geng, Y. (2018). Gratitude mediates the effect of emotional intelligence on subjective well-being: A structural equation modeling analysis. *Journal of health psychology*, 23(10), 1378-1386.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J. & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate Data Analysis* (7th ed.). Prentice Hall
- Hunter, J. E., & Schmidt, F. L. (2004). *Methods of meta-analysis: Correcting error and bias in research findings*. Sage.
- Jongudomkam, D. (2017). Perceptions of the Thai family well-Being: A qualitative study. *Journal of Nursing Science and Health*, 40(1), 14-29.
- Kong, F., Gong, X., Sajjad, S., Yang, K., & Zhao, J. (2019). How is emotional intelligence linked to life satisfaction? The mediating role of social support, positive affect and negative affect. *Journal of Happiness Studies*, 1-13.
- Koydemir, S., Şimşek, Ö. F., Schütz, A., & Tipandjan, A. (2013). Differences in how trait emotional intelligence predicts life satisfaction: The role of affect balance versus social support in India and Germany. *Journal of Happiness Studies*, 14(1), 51-66.

- Lin, C. C., & Yeh, Y. C. (2013). How gratitude influences well-being: A structural equation modeling approach. *Social indicators research*, 118(1), 205-217.
- Ruiz-Aranda, D., Extremera, N., & Pineda-Galán, C. (2014). Emotional intelligence, life satisfaction and subjective happiness in female student health professionals: The mediating effect of perceived stress. *Journal of Psychiatric and Mental Health Nursing*, 21, 106–113.
- Sarason, I. G., & Sarason, B. R. (2009). Social support: Mapping the construct. *Journal of Social and Personal Relationships*, 26(1), 113-120.
- Schwarzer, R., & Knoll, N. (2007). Functional roles of social support within the stress and coping process: A theoretical and empirical overview. *International journal of psychology*, 42(4), 243-252.
- Viswesvaran, C., & Ones, D.S. (1995). Theory testing: combining psychometric meta - analysis and structural equations modeling. *Personnel Psychology*, 48(4), 865 - 885.
- Watkins, P. C. (2014). *Gratitude and the good life: Toward a psychology of appreciation*. Springer.
- Wood, A. M., Froh, J. J., & Geraghty, A. W. A. (2010). Gratitude and well-being: A review and theoretical integration. *Clinical Psychology Review*, 30(7), 890–905.
- World Health Organization. (1986, November 21). Health promotion. In *the Ottawa Charter for Health Promotion*. First International Conference on Health Promotion, Ottawa, Canada.
- Zeidner, M., & Matthews, G. (2016b). Ability emotional intelligence and mental health: Social support as a mediator. *Personality and Individual Differences*, 99, 196-199.
- Zeidner, M., Matthews, G., & Shemesh, D. O. (2016a). Cognitive-social sources of wellbeing: differentiating the roles of coping style, social support and emotional intelligence. *Journal of Happiness Studies*, 17(6), 2481-2501.